

Spis treści

Wprowadzenie	7
DR HAB. BARBARA BARANIAK Kształcenie czy edukacja poszkolna – interesującymi ofertami nie tylko dla pracowników i pracodawców, ale dla każdego człowieka dorosłego	11
DR HAB. EDYTA WOLTER Dziedzictwo kulturowe podstawą edukacji	35
MGR MARZENA SAŁYGA Edukacja w rozwoju komunikacji interpersonalnej wpisanej w struktury kompetencyjne	45
DR ALEKSANDRA KULPA-PUCZYŃSKA Pracownicy peryferyjni – szanse i bariery dostępu do edukacji	65
DR HAB. BARBARA BARANIAK Praca ważną kategorią naukową (poznawczą) i badawczą pedagogiki pracy	81
DR STANISŁAW JANIEC Nurty w refleksji socjologicznej nad pracą	95
MGR JACEK BRZEZIŃSKI Ochrona środowiska nowym obszarem kształcenia doradców zawodowych	103

Human education and work as implications for work pedagogy and social pedagogy

Summary

Introduction	7
BARBARA BARANIAK	
School and post school education – interesting offers not only for employees and employers but for every adult	11
EDYTA WOLTER	
Cultural heritage as basis for education	35
MARZENA SALYGA	
Education in the development of interpersonal communication intrinsic to competence structures	45
ALEKSANDRA KULPA-PUCZYŃSKA	
Peripheral workers – education access' chances and obstacles	65
BARBARA BARANIAK	
Work as an important scientific (cognitive) and investigative category of work pedagogy	81
STANISŁAW JANIEC	
Trends in sociological thought regarding work	95
JACEK BRZEZIŃSKI	
Environmental protection as a new field of education for job counselors	103

Wprowadzenie

Przedkładana czytelnikom monografia wieloautorska koncentruje się wokół współcześnie znaczących, a powiązanych ze sobą pojęć: „edukacja” i „praca”. Autorzy rozdziałów traktują edukację m.in. jako proces mający miejsce w większości środowisk oraz instytucji towarzyszących rozwojowi człowieka, a także proces nieograniczony, w którym uczestniczy wielość podmiotów – bez względu na wiek – umożliwiając całościowy rozwój jednostek. Takie rozumienie edukacji, jak podkreśla dr hab. Barbara Baraniak, prof. UKSW – jedna z autorek, tworzy podstawy nowej, działowej koncepcji pedagogiki pracy. Zagadnieniem rozpatrywanym w niniejszej publikacji jest również oddziaływanie procesów gospodarczych, społecznych i kulturowych na edukację, gdyż o jej celach i zadaniach należy mówić na tle zmian cywilizacyjnych, mających wpływ na różne obszary życia człowieka, w tym na jego aktywność zawodową.

Refleksje autorów poszczególnych rozdziałów edukację odnoszą do kwestii pracy ludzkiej, prezentując rozumienie tej ostatniej na gruncie różnych nauk. W nie wpisują się m.in. trudności, z jakimi jednostka spotyka się w edukacji, przygotowującej ją do podjęcia pracy zawodowej, jak i uczestnicząc już w tymże procesie. Autorzy kolejnych rozdziałów uwzględniają przemiany, jakie już dokonały się w organizacji współczesnej pracy, jej charakterze oraz formach zatrudnienia, antycypując przyszłość. Dlatego analizują oni pracę, jak również edukację przygotowującą do niej, nie tylko w warstwie badawczej, ale i poznawczej, wyjaśniając jej sens – podobnie jak edukacji – na podstawie przytaczanych poglądów, m.in. w wymiarze pedagogicznym, socjologicznym czy filozoficznym.

Powyższe tło wpisuje się w autorskie propozycje siedmiu rozdziałów. Pierwszy z nich – studium dr hab. Barbary Baraniak, prof. UKSW – ukazuje, jakie walory kształceniowe, wychowawcze, czy oba razem, są ważniejsze dla podmiotów procesu pracy, tj. pracowników i pracodawców, ale również dla wszystkich osób dorosłych zainteresowanych własnym rozwojem. Autorka uznaje je za równoważne, czyniąc edukację i jej różnorodne formy ważną kategorią uczących się podmiotów, zainteresowanych ciągłym rozwojem, w tym bezinteresownym. Ta cecha współczesnej edukacji została dostrzeżona również w tekście dr hab. Edyty

Wolter, w którym autorka podkreśla, że istotnym składnikiem wielostronnych działań dydaktyczno-wychowawczych jest dziedzictwo kultury, bowiem służy ono m.in. lepszemu zrozumieniu stosowania zróżnicowanych form kształcenia i metod dydaktyczno-wychowawczych w procesie edukacji. Opracowanie to ukazuje także antynomię natury i kultury, różne definicje kultury, ich związek z kategorią pojęciową wspomnianego dziedzictwa kulturowego. Z kolei mgr Marzena Sałyga w rozdziale „Edukacja w rozwoju komunikacji interpersonalnej wpisanej w struktury kompetencyjne” przybliży nie tylko wielostronny charakter zagadnienia komunikacji interpersonalnej, ale także wskazuje edukację jako miejsce kształtowania komunikacji, będącej swoistym narzędziem rozwoju człowieka, w tym pracownika. Zwraca uwagę także na fakt, iż szczególnie dzisiaj cenione kompetencje społeczne umożliwiają szybką adaptację do zmieniających się warunków życia, w tym zatrudnienia oraz skuteczną interakcję z otoczeniem. Dwa następne opracowania odnoszą się do kwestii pracy: jako kluczowej kategorii w obszarze pedagogiki pracy (prof. Barbara Baraniak) oraz zmienności charakteru i organizacji pracy (dr Aleksandra Kulpa-Puczyńska). Autorka pierwszego z nich ukazuje także rodowód pracy i jej społeczny oraz naukowy sens. Natomiast drugi tekst opisuje doświadczenia pracowników „peryferyjnych”, koncentrując się na problemie dostępu do edukacji osób korzystających z elastycznych form zatrudnienia. Autor kolejnego rozdziału – dr Stanisław Janiec wskazuje na obecne problemy socjologii pracy, eksponując również pracę w nurcie socjologicznym i powołując się na takie autorytety, jak A. Giddens, J. Majka, J. Sztumski czy kardynał Stefan Wyszyński. Publikację zamyka tekst mgr. Jacka Brzezińskiego na temat nowych obszarów w zakresie kształcenia doradców zawodowych; za taki współczesność – nie tylko w obszarze poradnictwa zawodowego – uznaje ochronę środowiska, wskazując na potrzebę poszerzenia kształcenia doradców zawodowych o ten nowy, a niezwykle ważny społecznie wątek.

Kolejny ważny element naszej monografii to terminologia rozdziałów, która czyni publikację dobrym kompendium wiedzy np. dla studentów kierunków pedagogicznych, podobnie jak zbiory badań empirycznych. Te ostatnie sprawiają, że niniejsze opracowanie powinno zainteresować – poza studentami – wiele podmiotów zajmujących się problematyką współczesnej edukacji i pracy i stać się jedną z dróg poszukiwania skutecznych rozwiązań dla procesów pracy człowieka, tkwiących w edukacji, a podjętych przez autorów.

Kierująca pracami nad niniejszą monografią wieloautorską prof. UKSW dr hab. Barbara Baraniak, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Pracy, wspierana przez dr Beatę Krajewską i ks. dr. Zbigniewa Babickiego, adiunktów Katedry Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Pracy, oraz autorzy pragną w zakończeniu wstępu podziękować recenzentom zbioru, panu prof. zw. dr.

hab. Ryszardowi Parzęckiemu oraz pani prof. UKSW dr hab. Barbarze Kałdon, za cenne uwagi i wskazówki, które pozwoliły nadać publikacji ostateczny kształt, bowiem praca nad monografią okazała się niezwykle trudna, z uwagi na jej nową wydawniczą formułę.

Autorzy monografii żywią nadzieję, że niniejsza publikacja zyska przychylność czytelników i stanie się kolejnym znaczącym źródłem wiedzy o pracy i edukacji człowieka wpisanej w nurt współczesnej pedagogiki pracy i pedagogiki społecznej.

Będziemy również wdzięczni za sugestie, propozycje doskonalące niniejszą pracę, kierowane do poszczególnych autorów na adres Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 01-938 Warszawa, ul. Wóycickiego 1/3, bud. 15.

Redaktorzy naukowi monografii wieloautorskiej
dr hab. Barbara Baraniak, prof. UKSW
dr Beata Krajewska i ks. dr Zbigniew Babicki
w imieniu Zespołu Autorskiego monografii wieloautorskiej